ПРАЛЕТАРЫІ ЎСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

Гомельскі УНІВЕРСІТЭТ

Год выдання другі
№ 11 (52)
СУБОТА 14 ЛІСТАПАДА 1970 года

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ, ПРАФКОМА І МЯСЦКОМА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

Цана 2 кап.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

Калектыў універсітэта ўрачыста адзначыў 53-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі — 1-я стар.

Да 150-годдзя з дня нараджэння Ф. Энгельса — 2—3-я стар.

Трыбуна куратара — 2-я стар.

Гордае імя — стаханавец. Да 35-годдзя з дня адкрыцця Усесаюзнай нарады стаханаўцаў — 2-я стар.

У барацьбе за мір і шчасце. Да Міжнароднага дня студэнтаў — 3-я стар.

Спорт, весткі з практыкі — 4-я стар.

СЦЯГІ ЧЫРВОНЫЯ ЛУНАЮЦЬ НАД КАЛОНАМІ

КАЛЕКТЫЎ УНІВЕРСІТЭТА РАЗАМ З УСІМ САВЕЦКІМ НАРОДАМ УРАЧЫСТА АДЗНАЧЫЎ 53-ю ГАДАВІНУ ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА

Кастрычнік! У чырвані сцягоў і транспарантаў прыйшло свята на нашу зямлю. Сёлета падрыхтоўка да 53-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі праходзіла пад знакам магутнага руху, выкліканага хвалюючай весткай аб скліканні чарговага XXIV з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Кастрычнік 1917 года — першая і галоўная вяха ў жыцці нашых людзей, якія самааддана працавалі над выкананнем заданняў апошняга года пяцігодкі, над ажыццяўленнем грандыёзных і велічных задач камуністычнага будаўніцтва. Напярэдадні свята рапартавалі Радзіме аб сваіх перамогах і дасягненнях рабочыя і калгаснікі, вучоныя і студэнты — усе савецкія людзі.

Гэта аб іх працы, аб іх здабытках гаварыў у сваім дакладзе сакратар ЦК КПСС М. А. Суслаў на ўрачыстым пасяджэнні Массавета і Маскоўскага гарадскога камітэта партыі.

З думкамі аб Радзіме, аб роднай Камуністычнай партыі збіраліся лістападаўскай раніцай прафесарска-выкладчыцкі састаў і студэнты Гомельскага дзяржаўнага універсітэта, каб прыняць удзел у святочным шэсці працоўных. Марозна. З-за рэдкіх хмар выглядае сонейка. Здаецца, і яно сёння раздзяляе нашу радасць.

Яшчэ не было і васьмі гадзін, а ў вестыбюлі ўжо збіраюцца студэнты і выкладчыкі факультэта фізічнага выхавання. Гэта і зразумела — менавіта ім прадстаіць масавымі паказальнымі выступленнямі прадэманстраваць дасягненні універсітэта ў спартыўна-масавай рабоце. Ідуць апошнія ўдакладненні. Хвалююцца гімнасты, фехтавальшчыкі, баскетбалісты, прадстаўнікі іншых відаў спорту.

Да дзесяці гадзін зборы былі закончаны. Трохтысячная калона Гомельскага дзяржаўнага універсітэта рушыла ў напрамку да месца традыцыйных урачыстых шэсцяў і маніфестацый — плошчы імя Уладзіміра Ільіча Леніна.

Уперадзе калоны — сцяг ГДУ. Самаму дастойнаму давяраецца такі высокі гонар — несці сцяг калектыву. На гэты раз ён быў у руках праслаўленага савецкага спартсмена, чэмпіёна свету і Рымскай алімпіяды, выкладчыка факультэта фізічнага выхавання Леаніда Рыгоравіча Гейштара. Ды і асістэнты ў сцяганосца дастойныя — ленінскі стыпендыят, будучы біёлаг Тамара Ільянкова і студэнтка гісторыка-філалагічнага факультэта, выдатніца вучобы Надзея Шабан.

Бурліць святочны старажытны Гомель. З песнямі рухаюцца калоны, і, нібы рачулкі-працаўніцы, зліваюцца ў адзіны магутны паток на праспекце, які носіць імя дарагога правадыра. Аб сваіх працоўных здабытках рапартуюць камбайнабудаўнікі «Гомсельмаша» і кандытары камбіната «Спартак», швейнікі «Камінтэрна» і абутнікі «Працы». Працоўны Гомель дакладвае Радзіме аб сваіх здзяйсненнях і планах на будучае.

Калоны дэманстрантаў уліваюцца на плошчу. З краю ў край нясуцца здравіцы сацыялістычнай Айчыне, яе авангарду — Камуністычнай партыі. Кіраўнікі абласных партыйных і савецкіх арганізацый, госці Гомеля цёпла вітаюць людзей навукі, савецкае студэнцтва, апладыруюць юнацтву нашага горада.

З высокімі паказчыкамі ў вучобе і працы сустрэў наш калектыў 53-ю гадавіну Вялікага Кастрычніка: выраслі рады выдатнікаў вучобы, многімі добрымі справамі зарэкамендавалі сябе на будоўлях Гомельшчыны пасланцы ГДУ. Аб гэтым яны рапартавалі Радзіме ў дзень свята.

Наша неабсяжная краіна рыхтуецца да знамянальнай падзеі ў сваім жыцці — XXIV з'езда КПСС. Разам з усім народам дастойна сустракаюць форум камуністаў і прадстаўнікі навукі. Аб сваіх рубяжах да гэтай сапраўды гістарычнай падзеі паведамлялі яны на ўрачыстай дэманстрацыі, якая яшчэ раз стала пераканаўчым сведчаннем адданасці савецкіх людзей сваёй Радзіме, іх згуртаванасці вакол выпрабаванага правадыра — Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, якая цвёрда і ўпэўнена ідзе па ленінскаму шляху.

На здымках: уверсе — калона Гомельскага дзяржаўнага універсітэта праходзіць па плошчы імя У. І. Леніна.

Злева — у калоне дэманстрантаў.

Унізе — паказальныя выступленні гімнастаў універсітэта.

Наш кар.

ВЕЧАР, ПРЫСВЕЧАНЫ СВЯТУ РЭВАЛЮЦЫІ

Напярэдадні 53-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў актавай зале па традыцыі адбыўся вечар, прысвечаны знамянальнай даце.

З дакладам на ім выступіў сакратар парткома універсітэта У. В. Калаоў. Пасля гэтага быў зачытан загад, у якім адзначаны лепшыя.

А потым сцэнай авалодалі самадзейныя артысты. Песні змяняліся іскрамётнымі, агністымі танцамі, прыкладна такімі, як на здымку справа. Канцэрт атрымаўся на славу. Такая ацэнка тых, хто прысутнічаў на ім.

Наш кар.

ГОРДАЕ ІМЯ — СТАХАНАВЕЦ

Сёння спаўняецца 35 гадоў з дня адкрыцця першай Усесаюзнай нарады стаханаўцаў, адыграўшай першарадную ролю ў паспяховым выкананні пастаўленай партыяй у гады другой пяцігодкі задачы асваення новай тэхнікі, без рашэння якой нельга было замацаваць поспехаў сацыялістычнага будаўніцтва.

На заклік партыі рабочы клас краіны адгукнуўся масавым паходам за авалоданне тэхнікай. Свой тэхнічны ўзровень рабочыя павышалі праз гурткі вывучэння тэхмінімуму, ячэйкі таварыства «За авалоданне тэхнікай», здачу экзамена на веданне тэхмінімума. Завод за заводам, фабрыка за фабрыкай пачынаюць ператварацца ў прадпрыемствы суцэльнай тэхнічнай пісьменнасці. Да ліпеня 1935 года толькі на прадпрыемствах Беларусі 41 тысяча рабочых здала тэхэкзамен і яшчэ 22 тысячы былі ахоплены вучобай, рыхтаваліся да здачы такога ж экзамену. Пры гэтым большасць рабочых здавала тэхэкзамены на «добра» і «выдатна». Так, у 1935 годзе на Добрушскай фабрыцы «Герой працы» (зараз камбінат) з 1091 рабочага, якія здавалі экзамены, 906 чалавек здалі яго на вышэйшыя балы.

На базе такога масавага авалодвання рабочымі новай тэхнікай адбыўся пераход сацыялістычнага спаборніцтва на вышэйшую ступень. У жніўні 1935 года па пачыну шахцёра А. Стаханава нарадзіўся стаханаўскі рух, які хутка ахапіў усю краіну. Да 1 лістапада 1935 года толькі на прадпрыемствах нашай рэспублікі працавала ўжо звыш 10 тысяч паслядоўнікаў Стаханава.

Але асабліва шырока разгарнуўся стаханаўскі рух пасля апублікавання матэрыялаў Усесаюзнай нарады стаханаўцаў. Токар завода «Гомсельмаш» Н. М. Кавалёў пад уплывам нарады спачатку павялічыў выпрацоўку да 257 працэнтаў, а потым, ажыццявіўшы рацыяналізацыю станка, узняў выпрацоўку да 450 працэнтаў. Яго прыклад быў падхоплен рабочымі не толькі завода, а і многіх іншых прадпрыемстваў.

Да гадавіны ўзнікнення стаханаўскага руху ў нашай рэспубліцы ім было ахоплена каля 33 працэнтаў рабочых. Значэнне гэтага руху цяжка пераацаніць. Павышаючы прадукцыйнасць працы, ён садзейнічаў умацаванню сацыялізма ў нашай краіне і рыхтаваў умовы для пераходу да камунізма. У ім утрымліваліся пачаткі ўздыму культурна-тэхнічнага ўзроўню ўсіх рабочых да ўзроўню інжынерна-тэхнічных работнікаў, іншымі словамі, да ўзроўню работнікаў разумовай працы, што з'яўляецца адной з прадпасылак фарміравання камуністычных грамадскіх адносін.

Г. ЕЎДАКІМЕНКА,
дацэнт кафедры гісторыі КПСС і навуковага камунізма.

На здымку: на кафедры фізікі цвёрдага цела. Механік Анатоль Караленка рыхтуе да лабараторных выпрабаванняў спружыны.

Трыбуна куратара

ПРАЦАВАЦЬ ТВОРЧА І НАТХНЁНА

Зараз не ўзнікае пытанне — патрэбен ці не патрэбен куратар у групе. Дыскусія ў друку паказала, што куратарства — неабходная справа. Хвалюе іншае: што і як павінен рабіць куратар?

З вопыту некалькіх год работы куратараў гісторыка-філалагічнага факультэта можна зрабіць вывад, што лепш атрымліваецца, калі групу вядзе адзін выкладчык ад пачатку і да канца вучобы.

Галоўная задача куратара на першым курсе — арганізацыя калектыву. З асобных індывідаў стварыць жыццядзейную, актыўную адзінку калектыву — задача не з лёгкіх, і формулу не рашэння даць не проста. Але немалаважным фактарам тут з'яўляецца, па мой погляд, асоба куратара.

Кожны настаўнік хоча бачыць у сваім вучні сябе, свае ідэалы. Ён радуецца, калі вучань здолеў падняцца вышэй, пайсці далей, зрабіць больш і лепш. З гэтай зыходнай пазіцыі, відаць, і павінен дзейнічаць куратар. Быць разам са сваімі выхаванцамі, вучыць іх на прыкладах — паўсядзённая праграма выхавацеля на першым курсе.

Аднак не трэба забываць, што першакурснікі ўжо не школьнікі. Гэта маладыя людзі з нейкімі сваімі поглядамі на жыццё, прынцыпамі, характарамі. І таму кожная сустрэча са студэнтамі павінна быць старанна падрыхтаванай, кожная гутарка — мэтанакіраванай.

У апошнія гады ў студэнцкую сям'ю прыходзіць усё больш моладзі з вытворчасці. І гэта добра, бо, пазнаёміўшыся бліжэй з жыццём, яны прыносяць з сабою, так сказаць, струмень сталасці. Пад іх уплывам учарашні дзесяцікласнік пачынае таксама адчуваць сябе больш дарослым, вучыцца самастойнасці ў паводзінах і думках. Людзі з вытворчасці могуць і павінны стаць добрымі памочнікамі куратара.

Выкладчыку неабходна звярнуць самую сур'ёзную ўвагу на такіх людзей, арганізаваць іх. Абапіраючыся на гэты актыў, можна шырэй разгарнуць работу па выхаванню калектыву. Пастулова многія пытанні выхаваўчага характару можна рашаць сумесна з актывам, прычым, рашаючы голас павінны мець студэнты.

Выхоўваючы пачуццё калектывізму, трэба памятаць, што група — гэта ячэйка факультэта, універсітэта. І ў сваёй рабоце неабходна, на мой погляд, кіравацца прынцыпам, які можна сфармуляваць прыкладна так: наша група — лепшая на факультэце, факультэт — лепшы ва універсітэце, універсітэт — лепшы ў краіне. Пад гэтым лозунгам і павінна праводзіцца работа па павышэнню паспяховасці, умацаванню дысцыпліны, па актыўнаму ўдзелу студэнтаў у грамадскім жыцці.

Важнай задачай выхавацеля з'яўляецца ідэйнае выхаванне. Ідэйная загартоўка, пачуццё непрымірымасці да таго, што перашкаджае паступальнаму камуністычнаму руху наперад, гордае пачуццё грамадзяніна Краіны Саветаў і інтэрнацыянальная салідарнасць выхоўваюцца ў студэнтаў на лекцыях, практычных занятках. У групе ж гэтая работа набывае некалькі іншыя формы. Палітінфармацыі, гутаркі на грамадска-палітычныя тэмы, экскурсіі на прадпрыемствы, паездкі ў калгасы і саўгасы для дапамогі хлебаробам у час уборкі ўраджаю, шэфская дапамога сельскай школе і іншыя формы садзейнічаюць ідэйна-палітычнаму выхаванню моладзі. І таму кожнае мерапрыемства павінна рыхтавацца вялікай колькасцю студэнтаў. Задача ж куратара — дапамагчы кожнаму выбраць справу па душы, аказаць практычную дапамогу.

Сёлета ўся работа ў групе павінна ісці пад знакам дастойнай сустрэчы XXIV з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Кожная група бярэ абавязацельствы — сустрэць з'езд нашай партыі добрымі і выдатнымі адзнакамі, актыўным удзелам у жыцці факультэта і універсітэта. Працягваецца таксама добрая традыцыя — здача ленінскага заліку. І куратар не павінен заставацца ў баку ад гэтага. Разам са сваімі выхаванцамі ён павінен працаваць творча і натхнёна, аддаючы ўсе сілы, веды маладому пакаленню.

З. ЛЯКСУЦІНА,
куратар 3 групы 2 курса гісторыка-філалагічнага факультэта.

Да 150-годдзя з дня нараджэння

ЭНГЕЛЬС — ВЫДАТНЫ ВАЕННЫ ТЭАРЭТЫК

К. Маркс і Ф. Энгельс — стваральнікі пралетарскай навуковай тэорыі — унеслі вялікі ўклад у самыя разнастайныя галіны ведаў, у тым ліку і ў ваенную тэорыю.

З даўніх часоў увагу гісторыкаў, філосафаў, сацыёлагаў прыцягвалі пытанні, якія датычаць прычын і ўмоў узнікнення войнаў, іх сутнасці, стратэгіі і тактыкі вядзення. Але да К. Маркса і Ф. Энгельса не было навукова абгрунтаваных поглядаў на войны. Ідэолагі эксплуататарскіх класаў паказвалі войны непазбежнымі спадарожнікамі чалавечага грамадства, а іх прычыны тлумачылі ўроджанымі інстынктамі чалавека, законамі развіцця самой прыроды.

Злабадзённасць ваенных пы[illegible]ў і іх вырашэнне з кла[illegible] пазіцый вызначалася ў [illegible] станаўлення і развіцця [illegible] нарастаннем уз[illegible]ступленняў пралетарыяту і сялянскіх мас, палітычным і ваенным становішчам у краінах еўрапейскага кантынента. Узброеныя сутычкі пралетарыяту Францыі ў перыяд Парыжскай камуны, дзеянні паўстанцкіх ваенных арганізацый у 1849 годзе на поўдні Германіі, буржуазныя рэвалюцыі ў Італіі і Аўстрыі — усё гэта патрабавала глыбокага навуковага аналізу. Неабходна было даць тэарэтычнае абгрунтаванне на падставе дыялектыка-матэрыялістычнага вучэння ролі рэвалюцыйнага ўзброенага насілля, здзяйсняемага прыгнечанымі класамі над эксплуататарамі.

Ф. Энгельс адным з першых пралетарскіх правадыроў і тэарэтыкаў звярнуў увагу на вывучэнне ваенных пытанняў. Ацэнка яго дзейнасці як ваеннага тэарэтыка была дадзена Карлам Марксам у пісьме да Ласаля ў 1859 годзе. Ён пісаў, што «...пасля свайго ўдзелу ў бадэнскай кампаніі Энгельс зрабіў вывучэнне ваенных пытанняў сваёй спецыяльнасцю».

Ф. Энгельс як дыялектык і матэрыяліст развівае ў сваіх працах важнейшыя палажэнні, якія датычаць агульнатэарэтычных і метадалагічных праблем ваеннай справы, ён дае прыклады прымянення дыялектыка-матэрыялістычнага метаду да вывучэння заканамернасцей вайны, спосабаў выкарыстання ўзброеных сіл.

Ён навукова даказаў, што прычыны войнаў трэба шукаць не ў біялагічных асаблівасцях чалавека, не ў законах развіцця прыроды, а ў характары грамадска-эканамічных фармацый.

Разам з К. Марксам Ф. Энгельс указваў, што вайна як сацыяльна-палітычная з'ява ўзнікла на вызначаным этапе развіцця грамадства. Яна з'явілася з узнікненнем уласнай маёмасці на сродкі вытворчасці, з раздзяленнем грамадства на антаганістычныя класы, з узнікненнем дзяржавы. Выкрываючы «тэорыю насілля» Дзюрынга, Ф. Энгельс паказаў, што не вайна парадзіла маёмасную няроўнасць і класавы антаганізм, а ўласная маёмасць на сродкі вытворчасці паслужыла прычынай сутыкнення першабытных плямён у вайну як сацыяльна-палітычную з'яву. Ф. Энгельс указваў, што пры аналізе ўсякай вайны трэба зыходзіць з яе сацыяльна-палітычнай прыроды, яе класавай сутнасці, палітыкі пэўных дзяржаў і класаў у канкрэтных гістарычных абставінах.

Ва ўсе часы галоўнай зброяй вайны з'яўлялася армія. Ф. Энгельс на падставе аналізу грамадскага развіцця вызначыў паходжанне, класавую сутнасць і месца арміі ў грамадстве і даказаў, што яна ўзнікла таксама на пэўнай грамадска-гістарычнай аснове, як і вайна.

Армія, падкрэсліў Ф. Энгельс, ёсць арганізаванае аб'яднанне ўзброеных людзей, створанае дзяржавай у мэтах вядзення наступальнай або абарончай вайны. У антаганістычным класавым грамадстве армія, як указваў Ф. Энгельс, з'яўляецца вялікай зброяй прыгнечання. Яе прызначэнне — забяспечыць уладарства эксплуататараў і ў іх інтарэсах весці ўнутраныя і знешнія войны.

У радзе артыкулаў і матэрыялаў па ваенных пытаннях Ф. Энгельс прааналізаваў гісторыю развіцця ўзброеных сіл, развіцця іх арганізацыйнай структуры, удасканальвання родаў войск, узброеных армій, іх абучэння і выхавання. Так, у артыкулах аб франка-прускай вайне ён, акрамя аналізу бягучых падзей, дае тлумачэнні па пытаннях ваеннай тэхнікі, стратэгіі і тактыкі вядзення вайны.

Ф. Энгельсам для «Новай амерыканскай энцыклапедыі» быў падрыхтаван шэраг матэ-

17 лістапада — Міжнародны дзень студэнтаў

У БАРАЦЬБЕ ЗА МІР І ШЧАСЦЕ

У лістападзе 1941 года ў Лондане сабраліся прадстаўнікі студэнтаў краін, якія змагаліся супраць фашызму, і аб'явілі дзень 17 лістапада Міжнародным днём студэнтаў — у памяць аб чэшскіх студэнтах, растраляных гітлераўцамі 17 лістапада 1939 года. Яны заявілі аб сваёй рашучасці змагацца да поўнай перамогі над фашызмам і мілітарызмам, каб пабудаваць мір, у якім не будзе месца ні фашызму, ні вайне. Пасля заканчэння вайны прадстаўнікі студэнтаў розных краін стварылі Міжнародны падрыхтоўчы камітэт, які праз год — летам 1946 года — склікаў у Празе I Сусветны кангрэс студэнтаў. Гэты кангрэс прыняў рашэнне стварыць Міжнародны саюз студэнтаў. Стварэнне саюза цесна звязана з барацьбой народаў супраць гітлераўскага фашызму і японскага мілітарызму ў час другой сусветнай вайны.

Пры стварэнні Міжнароднага саюза студэнтаў толькі дзве арганізацыі адмовіліся падпісаць яго Статут: саюзы студэнтаў Галандыі і Італіі. Пазней яны выступілі адным з ініцыятараў расколу міжнароднага студэнцкага руху.

Аб'яднаўшыся ў адну арганізацыю, студэнты сталі актыўна ўдзельнічаць у рашэнні розных міжнародных праблем, абменьвацца вопытам работы і абапірацца на салідарнасць усяго міжнароднага студэнцкага руху. Стварэнне МСС садзейнічала з'яўленню новых студэнцкіх арганізацый у тых краінах, дзе студэнцкі рух не існаваў раней або быў раздробленым, асабліва ў Азіі, Афрыцы, Лацінскай Амерыцы.

Першачарговую ўвагу Міжнародны саюз студэнтаў удзяляе барацьбе моладзі за захаванне міру, аказвае вялікую дапамогу студэнтам каланіяльных і залежных краін у іх барацьбе за нацыянальную незалежнасць, арганізоўвае зборы грашовых сродкаў, месячнікі дружбы, пасылае вучэбныя дапаможнікі, медыкаменты і г. д. МСС штогод выдзяляе значную колькасць стыпендый, прадастаўленых у яго распараджэнне рознымі членскімі арганізацыямі, для тых студэнтаў, якія па матэрыяльных або іншых прычынах не могуць вучыцца ў сваіх краінах. Верныя прынцыпам міжнароднай салідарнасці і пралетарскага інтэрнацыяналізму, савецкія студэнты імкнуцца аказваць дапамогу сваім калегам, якія вядуць цяжкую барацьбу за нацыянальную незалежнасць, за ліквідацыю імперыялістычнай спадчыны.

МСС аказвае вялікую матэрыяльную дапамогу ў будаўніцтве для студэнтаў розных бытавых і медыцынскіх устаноў, прымае актыўны ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні сусветных фестываляў моладзі і студэнтаў.

МСС уваходзіць у Сусветную федэрацыю дэмакратычнай моладзі на правах аўтаномнага члена. СФДМ з'яўляецца адзінай міжнароднай арганізацыяй, якая аб'ядноўвае ў сваіх радах такія буйныя юнацкія арганізацыі, як ВЛКСМ, саюзы моладзі сацыялістычных краін, дэмакратычныя, антыфашысцкія і антыімперыялістычныя арганізацыі моладзі капіталістычных краін і краін, якія сталі нядаўна незалежнымі. СФДМ аб'ядноўвае больш 100 мільёнаў юнакоў і дзяўчат са 115 краін.

Яшчэ да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі адным з першых марксісцкіх гурткоў быў гурток, створаны ў 1869 годзе студэнтам Маскоўскага універсітэта Курнатоўскім. 17 кастрычніка 1889 года студэнты ў дзень смерці Чарнышэўскага рашылі ўстроіць паніхіду. Сабралася 500 чалавек. У ёй таксама прыняў удзел выкладчык Маскоўскага універсітэта Ціміразеў, які не з'явіўся на лекцыі, за што атрымаў вымову міністэрства. Пачаліся рэпрэсіі, але нішто не змагло задушыць студэнцкі рух. Самую цесную сувязь трымалі студэнты з ленінскай «Іскрай».

Пасля звяржэння самадзяржаўя цэнтрам рэвалюцыйнай работы становіцца «Студэнцкі дом», узначальваемы бальшавікамі. Гэтая лягальная студэнцкая арганізацыя аб'ядноўвала дэмакратычную моладзь. У 1918 годзе, калі Савецкая айчына была абвешчана ў небяспецы, рэвалюцыйнае студэнцтва стварыла «Чырвоны студэнцкі батальён», «Чырвоны санітарны атрад».

Прыклады бязмежнага гераізму праявілі студэнты ў час другой сусветнай вайны. У першы год Вялікай Айчыннай вайны на фронт пайшлі 2.000 студэнтаў толькі Маскоўскага універсітэта.

Пачуцці ўсяго савецкага студэнцтва выказала адна са студэнтак МДУ 17 лістапада 1942 года: «Мы хочам жыць, мы любім жыццё, мы хочам будаваць, тварыць, радавацца і таму мы гаворым: «лепш памерці стоячы, чым жыць на каленях!»

Сярод герояў Вялікай Айчыннай вайны ёсць выхаванцы і нашай камсамольскай арганізацыі: Герой Савецкага Саюза Юрый Шандалаў, паэт-франтавік Мікола Сурначоў.

Адгрымела вайна, пачалося мірнае жыццё. Тысячы студэнтаў ідуць у авангардзе барацьбы за аднаўленне народнай гаспадаркі, прамысловасці, праяўляюць свае здольнасці ў розных галінах культуры і навукі.

Савецкае студэнцтва паказвае прыклады самаадданага працоўнага гераізму. Так, калі ў 1962 годзе на будоўлях цаліннага краю ў Казахстане працавала 10.000 студэнтаў, то сёлета такая колькасць моладзі правадзіла свой трэці семестр толькі на прамысловых аб'ектах нашай рэспублікі. Сярод гэтага атрада моладзі былі 1 524 студэнты нашага універсітэта.

Студэнты ўсіх краін змагаюцца за мір. І ў гэтым магутным імкненні зліваецца голас моладзі нашай краіны.

І. ЭСМАНТОВІЧ,
сакратар камітэта камсамола.

Студэнты 2 курса механіка-матэматычнага факультэта М. Зубец (злева) і В. Кавалішын рыхтуюцца да заняткаў.

КАШТОЎНАЯ КРЫНІЦА

КНІЖНАЯ ПАЛІЦА

У гісторыі беларускай культуры і літаратуры важнае месца займае дзейнасць і творчасць вядомага асветніка і гуманіста першай паловы XVI стагоддзя Францыска Скарыны, імя якога вядома ва ўсім свеце. Аднак жыццё і культурная спадчына гэтага «вялікага беларуса» да апошняга часу застаюцца недастаткова высветленымі. Гэта датычыць перш за ўсё яго літаратурнай дзейнасці.

Тлумачыцца такая з'ява ў многім тым, што выданні Скарыны, у прыватнасці, яго прадмовы і пасляслоўі да апублікаваных ім біблейскіх кніг да апошняга часу былі мала даступныя нават спецыялістам. І вось у мінулым годзе выдавецтва «Навука і тэхніка» выпусціла ў свет зборнік «Францыск Скарына. Прадмовы і пасляслоўі», які ўключае ў сябе ўсе вядомыя арыгінальныя творы славутага беларускага гуманіста, чым і запаўняе адчувальны прагал у нашым літаратуразнаўстве.

«Прадмовы і пасляслоўі» Францыска Скарыны — вельмі каштоўная крыніца вывучэння яго літаратурнай дзейнасці. Яны пацвярджаюць той факт, што Скарына быў адным з найбольш буйных гуманістаў Еўропы XVI стагоддзя, перакананым асветнікам «люду паспалітага» (простага), шчырым патрыётам і прыхільнікам «браціі Русі» (усходнеславянскіх народаў), таленавітым публіцыстам і пісьменнікам.

Гэтую вельмі патрэбную кнігу падрыхтаваў да друку вядомы спецыяліст па старажытнай беларускай літаратуры, кандыдат філалагічных навук, старшы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР А. Ф. Коршунаў. Ён выкарыстаў усе скарынінскія выданні, вядомыя ў СССР.

П. СЦЕПАНЕЦ.

На здымку: старшы інжынер вылічальнага цэнтра універсітэта Алег Сарокін за работай.

...рыялаў, якія раскрываюць паняцці «армія», «пяхота», «артылерыя», «флот», «бітва», «атака» і інш. У газетах «Новая Рэйнская газета» і «Нью-Йоркская штодзённая трыбуна» Ф. Энгельсам былі апублікаваны дзесяткі карэспандэнцый, артыкулаў і аглядаў з абагульненнем ваенна-тэарэтычных пытанняў.

Ф. Энгельса ў кругу блізкіх сяброў часта называлі «генералам», і гэта апраўдвалася яго глыбокім і ўсебаковым веданнем ваеннай справы.

Як правадыр рэвалюцыйнага пралетарыяту, ён вызначыў ролю і прызначэнне арміі ў рэвалюцыйнай барацьбе. Аналізуючы структуру армій капіталістычных дзяржаў, Ф. Энгельс указваў, што прымяненне ўсеагульнай вайсковай павіннасці прыводзіць да таго, што ўвесь народ вучыцца ўменню валодаць зброяй, дзякуючы чаму ён у вядомы момант можа здзейсніць свае мэты з дапамогай гэтай зброі.

У прывітальным пісьме французскім рабочым з выпадку XX гадавіны Парыжскай камуны ў 1891 годзе, ён падкрэсліваў, што і армія ўжо не з'яўляецца надзейным аплотам эксплуататараў. «Калі ўжо і ў арміях займаецца новая зара, значыць, канец старога свету не за гарамі».

Адзначаючы прагрэсіўную ролю рэвалюцыйнага ўзброенага насілля, Ф. Энгельс указваў, што пралетарыят не можа адмовіцца ад яго прымянення, калі яно патрабуецца для таго, каб зламаць супраціўленне эксплуататарскіх класаў.

Рыхтуючы рабочы клас да сацыялістычнай рэвалюцыі, К. Маркс і Ф. Энгельс зрабілі вывад аб суадносінах вайны і рэвалюцыі. Яны ўказвалі, што несправядлівыя войны, якія вядуцца ў антаганістычным грамадстве, могуць прывесці да рэзкага абвастрэння класавай барацьбы. У артыкуле «Еўрапейская вайна» Ф. Энгельс пісаў, што змяненне ў абставінах, умовах і характары вайны адбудзецца толькі тады, калі на сцэну выступіць «шостая дзяржава». Такой дзяржавай з'яўляецца рэвалюцыя.

У рабоце «Рэвалюцыя і контррэвалюцыя ў Германіі» правадырамі міжнароднага пралетарыяту быў абагульнены вопыт узброенага паўстання. Яны далі класічнае вызначэнне ўзброенага паўстання як мастацтва, указалі спосабы яго падрыхтоўкі і правядзення. Разработцы тэорыі ўзброенага паўстання садзейнічала не толькі глыбокае веданне тэорыі ваеннага мастацтва, але і іх практычны ўдзел у ваенных дзеяннях.

Ф. Энгельс у маі 1849 года прыняў непасрэдны ўдзел у баявых дзеяннях на поўдні Германіі. Як ад'ютант камандуючага атрадам добраахвотнікаў паўстанчаскай бадэнска-пфальцскай арміі, члена саюза камуністаў палкоўніка А. Віліха, Ф. Энгельс разам з ім складаў планы ваенных аперацый, не раз выконваў самыя небяспечныя даручэнні.

Раскрываючы сусветна-гістарычнае значэнне Парыжскай камуны і абагульняючы яе вопыт, К. Маркс і Ф. Энгельс зрабілі вывад аб неабходнасці злому старой дзяржаўнай машыны і замены яе новай дзяржаўнай арганізацыяй, а таксама замены старой арміі арміяй пераможнага пралетарыяту. У рабоце «Магчымасці і перспектывы вайны свяшчэннага саюзу супраць Францыі ў 1852 годзе» Ф. Энгельс указвае, што, узяўшы ў свае рукі ўладу, рабочыя і сяляне створаць новую ваенную арганізацыю. Армія пераможнага пралетарыяту павінна састаяць з тых, хто гатовы са зброяй у руках абараняць заваёвы сацыялістычнай рэвалюцыі.

Вялікай заслугай Ф. Энгельса як ваеннага тэарэтыка з'яўляецца прымяненне ім матэрыялістычнай дыялектыкі да вывучэння войнаў і ваеннага мастацтва, усебаковае даследаванне прычын перамог і паражэнняў, ходу і вынікаў узброенай барацьбы. Ён навукова абгрунтаваў асноўныя заканамернасці, якія вызначаюць ход і вынік вайны.

Ф. Энгельс указваў, што зыход вайны ў рашаючай ступені залежыць ад трох фактараў. Па-першае, ход вайны залежыць ад эканамічнай магутнасці ваюючых дзяржаў. Крытыкуючы Дзюрынга, яго «тэорыю насілля», Ф. Энгельс указвае, што першачным у насіллі з'яўляецца эканамічная аснова, валоданне магутнымі сродкамі буйной прамысловасці, паколькі эканамічныя ўмовы вызначаюць і ўзровень ваеннай справы ваюючых бакоў.

Па-другое, ход вайны залежыць ад маральнага духу арміі і народа. У вайне, вучыў Ф. Энгельс, маральнае пераўтвараецца ў матэрыяльнае. Войскі, якія змагаюцца за правую справу ў вайне, за справядлівыя мэты, будуць мець рашучасць і згуртаванасць.

Па-трэцяе, ход вайны і зыход яе залежыць ад суадносін сіл ваюючых дзяржаў. Перавага ў сілах і сродках — гэта магчымасць да перамогі, але каб пераўтварыць яе ў рэчаіснасць, неабходны творчы працэс. У гэтым працэсе рашаючая роля належыць свядомай дзейнасці народных мас, класаў, партый, кіруючых органаў арміі, асобных дзеячоў.

Створанае К. Марксам і Ф. Энгельсам і развітае У. І. Леніным вучэнне аб вайне і арміі з'яўляецца найвялікшай заваёвай навуковай думкі. Тэарэтычная спадчына Ф. Энгельса па пытаннях вайны, арміі і ваеннай справы з'яўляецца і сёння асновай для разумення сутнасці сучасных войнаў і ... віцця ваеннай навукі.

П. М...
загадчык ...

МАЙСТЭРСТВА

Напярэдадні святкавання 53-й гадавіны Вялікага Кастрычніка ў Гомель на Усесаюзны турнір па класічнай барацьбе з'ехаліся мацнейшыя юныя спартсмены краіны. Яны сабраліся ў нашым горадзе, каб прыняць удзел у спаборніцтвах, прысвечаных памяці вядомага патрыёта-падпольшчыка Героя Савецкага Саюза Цімафея Сцяпанавіча Барадзіна. Ініцыятарамі арганізацыі гэтага турніру з'явіліся абком камсамола і Гомельскі абласны савет ДСТ «Спартак».

Больш 250 удзельнікаў 4 лістапада пачалі спрэчку за перамогу. Кожная сустрэча выклікала цікавасць шматлікіх гледачоў. Гэта і зразумела — юныя асілкі дэманстравалі добрую тэхнічную падрыхтоўку, бескампраміснасць, волю да перамогі. Змястоўнасць спаборніцтвам прыдаў удзел зборнай каманды Савецкага Саюза, якая перамагла на сёлетнім чэмпіянаце Еўропы.

У паўцяжкай вазе фаварытам лічыўся бронзавы прызёр першынства кантыненту, студэнт першага курса факультэта фізічнага выхавання нашага універсітэта Уладзімір Нячаеў. І трэба сказаць, што ён пацвердзіў свой высокі клас.

Спакойна, разважліва пачынаў Валодзя свае схваткі на дыване. Праходзіла некалькі секунд, і на саперніка абрушваліся каскады прыёмаў. Амаль усе паядынкі Нячаеў заканчваў датэрмінова.

У фінале сапернікам гамяльчаніна быў прадстаўнік Маскоўскай вобласці Віктар Кірыенкаў. На першай мінуце, верны сваёй тактыцы, Нячаеў атакуе. Сапернік трапляе на прыём — Валодзя праводзіць кідок з прагібам з захопам рукі і тулава. З вялікімі цяжкасцямі пазбег Кірыенкаў тушэ. Праходзіць не больш мінуты — гамяльчанін паўтарае прыём. На гэты раз сапернік дакрануўся лапаткамі дывана. Уладзімір Нячаеў, пацвердзіўшы свой высокі клас, стаў пераможцам.

Журы спаборніцтваў, у склад якога ўваходзілі вядомыя спецыялісты класічнай барацьбы, прысудзілі студэнту ГДУ галоўны прыз турніру, устаноўлены фабрыкай «Палесдрук», дзе працаваў інжынерам Цімафей Барадзін.

НА ЗДЫМКУ: Уладзімір Нячаеў праводзіць прыём — праз некалькі секунд сапернік будзе на лапатках.

ПАСЛЯ ЗАКЛЮЧНЫХ МАТЧАЎ

З 23 кастрычніка па 5 лістапада ў зімовым манежы Уральскага політэхнічнага інстытута праходзілі гульні заключнага тура першынства краіны па гандболу сярод каманд класа «А» другой групы. Дзесяць каманд сабраліся ў горадзе Свярдлоўску, каб вызначыць прэтэндэнта на выхад у першую групу.

Перад заключнымі гульнямі лідыравалі каманды СКІФ (Ерэван) і СКА (Ленінград), якія мелі па 8 ачкоў. У каманды ГДУ было 4 ачкі.

За нашу каманду выступалі студэнты факультэта фізічнага выхавання. Сустрэчы ў Свярдлоўску з'явіліся для іх сур'ёзным выпрабаваннем. Першыя тры гульні яны праводзілі з моцнымі сапернікамі. Рабяты нядрэнна праводзілі дэбют матчаў, але ў канцы першага перыяду пачыналі памыляцца. Гэта адбівалася на канчатковым выніку.

У чым жа прычына? Наша каманда ў абароне недастаткова добра аплякае ігракоў працўніка, не вядзе з імі сілавую барацьбу. Адчуваецца востры недахоп таварыскіх і кантрольных сустрэч з роўнымі па сілах камандамі. У гэтых паядынках мы б змаглі кампенсаваць указаны недахоп.

Першыя матчы мы прайгралі, але паражэнні сталі для нас добрым урокам. У наступных сустрэчах каманда ГДУ перамагла гандбалістаў Фрунзе (28:25) і Ашхабада (39:19). Дарэчы, апошні вынік быў самым буйным у матчах свярдлоўскага этапу.

Добра зарэкамендавалі сябе першакурснікі Віктар Марчук і Ігар Каліненка, Юрый Мяжуеў (4 курс). Набраўшы 8 ачкоў, каманда Гомельскага універсітэта заняла ў падгрупе шостае месца, апярэдзіўшы моцныя калектывы Таліна, Вільнюса, Ашхабада і Фрунзе.

Прайшоўшыя спаборніцтвы паказалі, што універсітэцкая каманда можа паспяхова весці барацьбу з рознымі сапернікамі і не ўступае ім у тэхнічнай і тактычнай падрыхтоўцы.

У бліжэйшы час гандбалісты ГДУ будуць выступаць на занальным першынстве ВНУ БССР і прымуць удзел у міжнароднай сустрэчы з камандай Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

В. КРУКОЎСКІ,
трэнер каманды.

На здымку: каманда гандбалістаў універсітэта.

ДАПАМОЖА Ў САМАСТОЙНАЙ РАБОЦЕ

ВЕСТКІ З ПРАКТЫКІ

Заканчваецца наша педагагічная практыка, якая з'яўляецца адной з апошніх ступеняў перад самастойнай работай.

У сярэдняй школе № 15 г. Гомеля праходзяць педпрактыку шэсць будучых спецыялістаў фізкультуры — В. Афанасенка, Л. Гукава, В. Фрэйдзін, Е. Суканькоў, М. Гольцаў і я. Працуем мы ў асноўным з вучнямі старэйшых класаў. Урокі праводзім так, як гэтаму вучылі нас выкладчыкі ва універсітэце, як праводзяць заняткі школьныя настаўнікі.

Многа ўвагі ўдзяляем тым класам, да якіх прымацаваны як класныя кіраўнікі. Тут правялі нямала самых разнастайных мерапрыемстваў. Весела і цікава прайшлі агульнашкольныя вечары.

В. Фрэйдзін, В. Афанасенка і іншыя практыканты арганізавалі лекторый. Яго ўдзельнікі штодзённа праводзяць гутаркі аб міжнародным становішчы.

У класах з палітінфармацыямі рэгулярна выступаюць вучні. Змястоўным быў вечар, прысвечаны 75-годдзю з дня нараджэння выдатнага савецкага паэта Сяргея Ясеніна. На ім выконваліся вершы і песні на словы паэта, вучні праслухалі магнітафонныя запісы ўспамінаў маці С. Ясеніна і вершы ў яго выкананні.

Добрыя ўспаміны пакінуў у дзяцей паход у лес. Яны збіралі грыбы, праводзілі разнастайныя гульні, карысна адпачывалі.

Многа ўвагі ў арганізацыі сваёй працы мы ўдзяляем тэматычным гутаркам — «50 год камсамолу Беларусі», «Героі-камсамольцы Гомеля» і іншым. Праведзена і іншая культурна-масавая работа — наведванне планетарыя, дзе былі праслуханы лекцыі «Тайны марскіх глыбінь» і «Міфы і лягенды аб космасе». Мы дапамаглі правесці падпіску на газеты і часопісы.

Не забываем і аб спартыўна-масавай рабоце — правялі першынство школы па валейболе, настольным тэнісе, афармілі многа спартыўных стэндаў.

Рэгулярна праходзяць субяседванні па пытаннях выхаваўчай работы, якія праводзіць дацэнт Е. І. Балашоў.

Некалькі слоў аб правядзенні ўрокаў фізкультуры. Спачатку сустрэліся цяжкасці. Але неўзабаве вучні да нас прывыклі, мы таксама асвоіліся, і ўрокі ў нас праходзяць змястоўна. Па праграме ў першай чвэрці праводзілі заняткі па лёгкай атлетыцы і валейболе. Асноўную ўвагу ўдзялялі адпрацоўцы асобных тэхнічных элементаў, агульнафізічнай падрыхтоўцы вучняў.

Вялікую дапамогу нам аказваюць выкладчык фізкультуры Б. І. Міркін, класныя кіраўнікі А. Б. Фрэнкель, В. Я. Эстрын і іншыя. Мы ўдзячны загадчыку кафедры педагогікі Е. І. Балашову і куратарам М. П. Талстапятаву і А. М. Савенку за дапамогу і вельмі карысныя і патрэбныя парады на працягу ўсёй практыкі.

Мы ўпэўнены, што гэтая педагагічная практыка значна дапаможа нам у будучай самастойнай рабоце ў школе.

У. ШПІТАЛЬНІКАЎ,
студэнт 4 курса
факультэта фізічнага
выхавання.

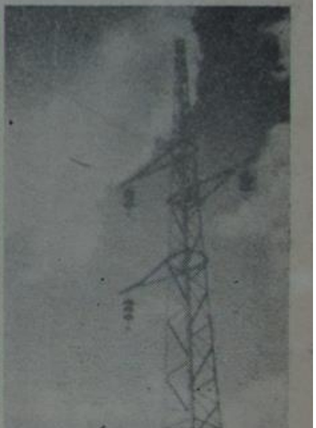

Сімвалы стагоддзяў. Так можна назваць гэтую фотакампазіцыю. Сапраўды, што больш падыходзіла да Расіі мінулага, як не крыж. Ён быў сімвалам прыгнечання, галечы і бяспраўя простага люду.

А побач — сімвал Расіі новай. Гэта высакавольтная лінія электраперадач. Народ, які ўзяў у кастрычніку 1917 года ўладу ў свае рукі, зрабіў нашу краіну магутнай і квітнеючай. Ён будуе камунізм, які, па вобразнаму выказванню У. І. Леніна, «ёсць савецкая ўлада плюс электрыфікацыя ўсёй краіны».

Здымкі для гэтага нумару газеты зрабіў А. Рудчанка.

НОВЫЯ ПАСТУПЛЕННІ Ў БІБЛІЯТЭКУ УНІВЕРСІТЭТА

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ЛІТАРАТУРА

Вопросы методики преподавания марксистско-ленинской философии в вузах. Минск, «Вышэйшая школа», 1970.

Дмитриев С. С. и Эймонтова Р. Г. Хрестоматия по истории СССР. (1861—1917 гг.). Пособие для учителей. М., «Просвещение», 1970.

История КПСС. Учебно-методическое пособие для студентов вечерних и заочных отделений гуманитарных факультетов университетов. М., МГУ, 1970.

Крутова О. Н. Человек и мораль. (Методологические проблемы ленинского анализа нравственности). М., Политиздат, 1970.

В. И. Ленин и теория отражения. Свердловск, 1970.

Социология и высшая школа. Выпуск 2. Социологические исследования учебно-воспитательной работы в высшей школе. Горький, 1970.

ПРЫРОДАЗНАЎСТВА, МАТЭМАТЫКА

История отечественной математики в 4 томах. Том IV, книга 1. 1917—1967 гг. Киев, «Наукова думка», 1970.

Маслов М. П. Учебно-полевая практика по геологии. Для студентов-заочников географических факультетов пединститутов. М., «Просвещение», 1970.

Математическая физика. Республиканский межведомственный сборник. Выпуск 7. Киев, 1970.

Панов Е. Н. Общение в мире животных. (Эволюционные и популярные аспекты поведения животных). Выпуск 1. М., «Знание», 1970.

Сипачёв С. Г. Ритмичность роста животных. Курс лекций. Тюмень, 1970.

Тростников В. Н. Человек и информация. М., «Наука», 1970.

Функциональная биохимия клеточных структур. М., «Наука», 1970.

ЛІТАРАТУРАЗНАЎСТВА, МОВАЗНАЎСТВА.

Вопросы лингвистики и методики преподавания иностранных языков. Свердловск, 1970.

Вопросы литературы и методики её преподавания. Сборник статей. Рязань, 1970.

Гуляев Н. А. и другие. Теория литературы в связи с проблемами эстетики. Учебное пособие для филологических факультетов. М., «Высшая школа», 1970.

Розенталь Д. Э. Практическая стилистика современного русского литературного языка. Методические указания для студентов-заочников университетов. М., МГУ, 1970.

Часть общего дела. Проблемы советской литературы. Статьи 1966—1970 гг. Составитель В. Литвинов. М., «Художественная литература», 1970.

Рэдактар К. КАЛІНАЎ.

АЗ 34117 «Гомельский университет» — орган парткома, ректората, комитета ЛКСМБ, профкома и месткома Гомельского государственного университета (на белорусском языке). Адрас рэдакцыі: Гомель, вул. Савецкая, 108. Гомельская фабрыка «Палесдрук» Дзяржаўнага Камітэта Савета Міністраў БССР па друку. Гомель, Савецкая, 1. Заказ 7302.